

Kodin turvallisuus

Jukka Laakso

Vanhustyön keskusliitto

VTKL

Ikääntyneiden asumisesta yleistä

- Useimmat ikääntyneet **haluavat asua kotona mahdollisimman pitkään**, jos se on mahdollista ja turvallista. Tämä on todettu monissa suomalaisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa.
- Asumismuoto haja-asutusalueella yleensä pientalo ja keskuksissa enemmän kerrostalo.
- Asumistoiveet yksilölliset.
- Tausta ja rajalliset mahdollisuudet ratkaisevat myös usein asumismuodon.

VTKL

Sytä, miksi ikääntyneet haluavat asua kotona

- **Itsenäisyys ja oma elämänhallinta** – Kotona asuminen antaa tunteen vapaudesta ja päätösvallasta omassa arjessa.
- **Turvallisuuden ja tuttuuden tunne** – Oma koti ja ympäristö ovat tuttuja ja tuovat mielenrauhaa.
- **Sosiaalinen kiintymys** – Monilla on vahva side omaan lähiympäristöön, naapureihin ja paikalliseen yhteisöön.
- **Elämänlaatu** – Kotona asuminen mahdollistaa oman rytmin, harrastukset ja elämäntavan jatkumisen.
- **Negatiiviset mielikuvat laitoksista** – Monet pelkäävät yksinäisyyttä tai vapauksien rajoituksia hoivakodeissa.

VTKL

Toisaalta on myös haasteita

- Koti saattaa olla **fyysisesti esteellinen** (esim. portaat, kylpyhuoneet).
- **Yksinäisyys** voi lisääntyä, jos liikkuminen on vaikeaa.
- **Turvallisuusriskit** (esim. kaatumiset, lääkkeiden unohtaminen).
- Tarve **hoiva- ja kotipalveluille** kasvaa.
- Tarpeet ovat siis yksilölliset

VTKL

Eri asumismuotojen keskeiset haasteet

(Taloyhtiökysely, Ikä- ja muistiystävällinen taloyhtiö 2024)

VTKL

Asuinkerrostalojen keskeiset haasteet	Rivitalojen, paritalojen ja erillistalojen keskeiset haasteet
Asukas ei pysty poistumaan omasta asunnostaan esimerkiksi portaiden takia	Asukas ei ole osannut käyttää lämmityksen tai ilmanvaihdon säätimiä
Asukkaan toiminnasta on aiheutunut tulipalovaara tai tulipalo	Asuntoon on kertynyt liikaa tavaraa tai se on muutoin huonosti hoidettu
Asukas on jättänyt avaimensa usein sisälle asuntoonsa	Asukas on kaatunut, eikä ole päässyt omin avuin ylös
Asukas ei reagoi ovikelloon tai ovipuhelimeen	Asukkaan toiminnasta on aiheutunut vesivahinko tai sen uhka
Asukas käyttäytyy häiritsevästi asunnossaan tai taloyhtiön tiloissa	Asukas käyttäytyy häiritsevästi asunnossaan tai taloyhtiön tiloissa
Asukas unohtaa ovet auki	
Asukas on kaatunut, eikä ole päässyt omin avuin ylös	
Asukkaan toiminnasta on aiheutunut vesivahinko tai sen uhka	

Taulukko 7. Asukkaan heikentyneen toimintakyvyn aiheuttamat haasteet.

Eri asumismuotojen keskeiset haasteet

(Taloyhtiökysely, Ikä- ja muistiystävällinen taloyhtiö 2024)

- Psyykkisen, kognitiivisen toimintakyvyn heikkeneminen tulee esiin pääosassa vastauksia.
- Muistiin liittyvät haasteet nousevat esiin sekä henkilökohtaisina haasteina että koko yhtiötä koskevinä (vesivahinko tai palovaara).
- Fyysisen toimintakyvyn heikkeneminen, esimerkiksi kaatumiseen liittyvät haasteet, korostuvat myös.
- Asuinkerrostaloissa korostuu hissien merkitys. Ikääntyvän asukkaan heikentynyt toimintakyky voi estää ulospääsyn kotoa, mikäli kerrostalossa ei ole hissiä tai hissi on epäkunnossa. Tällöin kysymykseksi nousee myös asukkaiden hätäpoistumistien järjestäminen.

VTKL

Asuminen ja turvallisuus

- Yli 75-vuotiaista ei saa säännöllistä kotihoitoa (2023) **86 %**
MTV Uutiset / THL
-
- Kaikkiaan yli 65-vuotiaista kaatui vähintään kerran vuodessa **33 %, ja yli 80-vuotiaista jopa 50 %** THL/IKINÄ-opas (2012), Duodecim – Ikää iän kaatuminen
- Esteettömät asunnot Suomessa (2024) **≈ 20 % täyttää esteettömyysvaatimukset** Ihmisen toimintakyky – Tutkitaan-artikkeli 13.3.2024
-

PALOTURVALLISUUS, LIESI

Lieden päälle ei varastoida KOSKAAN mitään

- Turva-ajastin
- Hälyttimet
- Virrankatkaisulaitteet
- Ylikuumenemissuojat
- Kattilantunnistimet

VTKL

KAATUMISTAPATURMAT

Ikäihmisen yleisin tapaturma ja yleensä kotona

- Liukkaus; piha, sisällä ”villasukka on vaarallisin liikenneväline”
- Kompastumiset; matot, johdot, valaistus
- Riittävä valaistus, myös yöaikaan
- Kaiteita ja tukikahvoja tarpeellisiin paikkoihin
- Käytettyjen esineiden helppo sijainti
- Amme/suihkukaappi

Puhelin, turvapuhelin, paikannin lähellä/saatavilla

VTKL

VTKL

Yleisiä ongelmia taloyhtiöissä

- Piha-alue
- Pääsy taloon, hissittömyys
- Esteettömyys yleisissä tiloissa, yhteiskäyttötiloissa
- Ovien ja oviympäristöjen helppokäyttöisyys
- Turvallisuus yleisesti
- Talvikunnossapito
- Säilytystilat apuvälineille
- Asuntojen ikäystävällisyys
- Asenteet

VTKL

Kylpyhuoneen muutostyöt

VTKL

WC

Turvallisuuden parantaminen

- Riittävä toimintatila
- Tukikahvat
- Istuimen korkeus
- Valaistus

VTKL

Saunat

Turvallisuuden parantaminen

- Lauteiden suunnittelu
- Tukijohde
- Kiukaan säätimet
- Kiukaan suojakaiteet

VTKL

Asukkaiden toivomia parannuksia

- **Oven avauksen helpottaminen**
- **Liukkauden torjunta**
- **Apuvälineiden säilyttämistiloja**
- **Parempi valaistus**
- Infoja, koulutuksia, ohjeita
- Opastus teknisten laitteiden käyttöön
- Leveämmät kulkuväylät
- Pelastusteiden pitäminen avoimina ja merkittyinä
- Hissien esteettömyyden parantaminen
- Levähdyspaikat
- Matalampi askellus lauteille saunassa
- Palovaroittimien ja sammuttimien lisääminen ja huolto
- Säännöllinen tiedottaminen turvallisuusasioista
- Yhteydenpito ja yhteisöllisyyden lisääminen naapureiden kesken
- Luottohenkilö jolta voi pyytää apua
- Yleinen siisteys, hoidettu piha
- Palotarkastukset, huoltokierrokset

Turvallisuusriskien tunnistaminen ja ennakointi

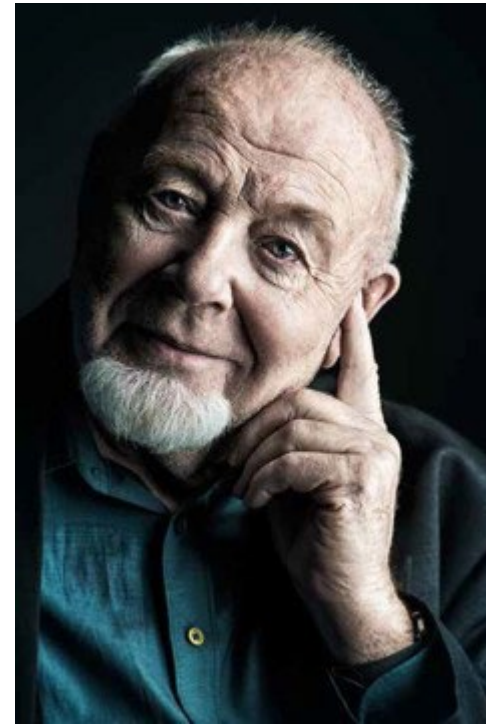
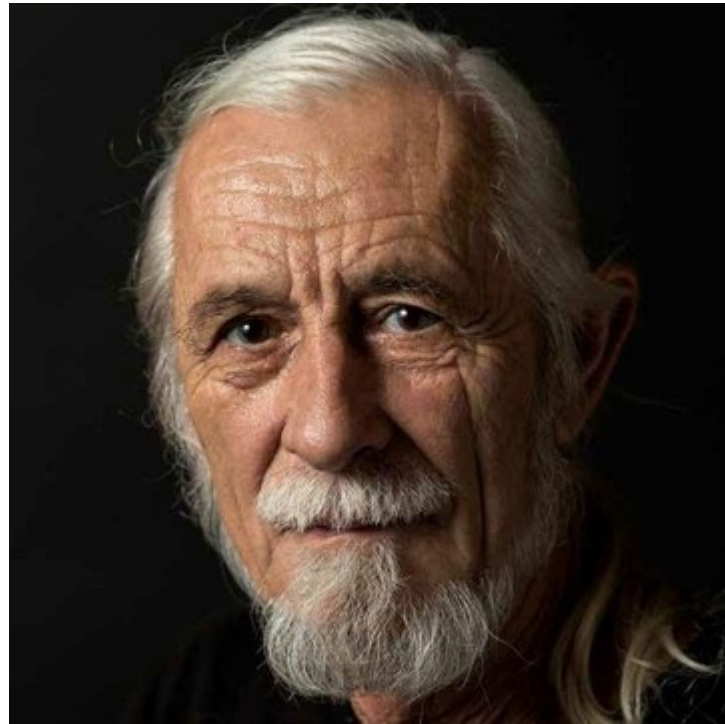
- Erityisryhmät huomioidaan pelastussuunnitelmassa
 - Onnettomuuksien ja tapaturmariskien lisääntyminen
 - Ennaltaehkäisy
 - Nopea apu
 - Poistumisturvallisuus
 - Varautuminen poikkeustilanteisiin
 - Selkeä viestintä
- Asukaskyselyt
 - Turvalliusskävelyt
 - Turvallisuusvastaava/tiimi
 - Ohjeet ja tiedotteet
 - Infot & koulutukset
 - Tarkistuslistat asukkaille
 - Palovaroittimet (lisäosat)
 - Huonosti hoidetut asunnot
 - Ohjeet kuolemantapauksissa
 - Apu korjaushankkeissa
 - Tietosuoja
 - Vakuutukset

VTKL

Vanhustyön keskusliitto

– Centralförbundet för de gamlas väl ry

VTKL

Turvallinen vanhuus kaikille? – Väestötutkimus moninaisesta ikääntymisestä ja koetusta turvallisuudesta

Sini Erholtz, erityisasiantuntija,
strategia- ja kehittämissyksikkö, hallinto- ja kehittämisosasto,
sisäministeriö, 22.10.2025

Taustatietoa

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Ikääntyvä Suomi muuttaa sisäisen turvallisuuden perustaa

- **Demografinen murros kiihtyy:**

- 65 vuotta täyttäneitä on jo 1,3 miljoonaa (24 % väestöstä)
 - » Vanhimmat ikäryhmät kasvavat nopeimmin: Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa yli 870 000 henkilöön vuoteen 2040 mennessä
- Omassa kodissaan ikääntyneistä asuukin jo noin yhdeksän kymmenestä
 - » 65 vuotta täyttäneistä 96 %, 75 vuotta täyttäneistä 93 % ja 85 vuotta täyttäneistä henkilöistä 84 % (THL, Sotkanet)
- Myös yksinasuminen yleistyy vanhetessa
 - » yli 60-vuotiaista yksin asuu kolmannes mutta yli 75-vuotiaista jo lähes puolet (Tilastokeskus 2025b)
- Suomessa on nykyisin noin 150 000 henkilöllä muistisairausdiagnoosi, ja arviolta 23 000 henkilöä sairastuu vuosittain
 - » Ennusteiden mukaan vuonna 2040 muistisairaita henkilöitä on 247 000. (Roitto ym. 2024.)
 - » Muistisairaiden vanhusten kotona asuminen tuo mukanaan myös erityisiä turvallisuusriskejä, kuten huoneistopalot
- Maaseutualueilla ikääntyvien väestönosuus on kaupunkialueita korkeampi – kaupunkialueilla 65 vuotta täyttäneitä on 21 % väestöstä, kun maaseutualueilla osuus on 30 %

Ikääntyvä Suomi muuttaa sisäisen turvallisuuden perustaa

- Demografinen muutos ei ole vain sosiaali- ja terveystaloudellinen tai taloudellisen kestävyyskysymys, vaan se ulottuu myös sisäiseen turvallisuuteen
- Väestörakenne vaikuttaa suoraan turvallisuuspalveluiden (esim. poliisi, pelastustoimi, hätäkeskus) kysyntään, kohdentamiseen ja toimintatapoihin. Se haastaa myös laajemmin yhteiskunnan luottamusta ja kriisinkestävyyttä
- Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti kaikilla on oikeus tuntea olonsa turvallisiksi Suomessa. Myös sisäministeriön strategisena visiona on turvallinen yhteiskunta kaikissa oloissa
 - Jotta tässä onnistutaan muuttuvassa toimintaympäristössä, päätöksenteon ja toiminnan suunnittelun on perustuttava ajantasaiseen ja tutkittuun tietoon

Nykyisen tutkimustiedon keskeiset puutteet

- Vaikka yli 75-vuotiaat ovat nopeimmin kasvava ikäryhmä, heidät rajataan usein perustelematta pois kyselytutkimuksista (media, järjestöt, hyvinvointialueet), eivätkä vakiintuneet tiedonkeruumenetelmät tavoita heitä. Tästä syntyy merkittävä tietokatve, sillä puutteellista aineistoa käytetään laajasti yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ikään kuin se edustaisi koko aikuisväestöä.
- Kokonaisen ikäryhmän ohittaminen on ikäismin (ageismi) ilmentymä, joka johtaa "tilastolliseen näkymättömyyteen" ja iäkkäiden tarpeiden – kuten elämänlaadulle olennaisten turvallisuuden kokemusten – sivuuttamiseen. Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi EU:n digitaatioja mittaava DESI-indeksissä, joka tarkastelee vain 16–74-vuotiaita, jättäen kehitystyön ulkopuolelle juuri ne ryhmät, jotka hyötyisivät eniten saavutettavista ratkaisuista.

Turvallinen vanhuus kaikille? – Väestötutkimus moninaisesta ikääntymisestä ja koetusta turvallisuudesta – Kaartinen, Rappe & Rajaniemi, 2025

- Väestötutkimus vahvistaa olemassa olevaa tietopohjaa antaen turvallisuusviranomaisille, päättäjille ja iäkkäiden parissa toimiville ammattilaisille paremmat mahdollisuudet ennakoivaan ja tehokkaaseen toimintaan ikääntyneiden hyväksi
- Tutkimuksen ovat toteuttaneet Taloustutkimus, Ikäinstituutti ja Taso Research Oy sisäministeriön toimeksiannosta
- Tutkimus on toteutettu sisäministeriön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) -rahoituksella.
 - Sisäministeriön TKI -toiminnalla tuetaan hallitusohjelman ja konsernistrategian toimeenpanoa. Tavoitteena on tuottaa uutta tietoa ja ratkaisuja vastaamaan ennakoivasti tulevaisuuden haasteisiin.
 - Tämä väestötutkimus tuottaa tietoa sisäasiainhallinnon ennakointitoiminnassa tunnistettuun ilmiöön ”Väestön ikääntyminen haastaa hyvinvointivaltion ja palvelutuotannon”

Turvallinen vanhuus kaikille? – Väestötutkimus moninaisesta ikääntymisestä ja koetusta turvallisuudesta – Kaartinen, Rappe & Rajaniemi, 2025

- Kohderyhmä ja menetelmät
 - *Määrällinen tiedonkeruu*: Yli 74-vuotiaiden näkemysten varmistamiseksi yhdistettiin väestöllinen verkkopaneeli (N=3326, josta 413 yli 74-vuotiaasta) ja kohdennettu kirje-/verkkokysely (N=1128). Kirjekyselyn laaja käyttö (1044 vastausta paperilla) mahdollisti myös ei-digitaalisten ikääntyneiden tavoittamisen
 - Kyselytuloksia syvennettiin *kymmenellä laadullisella fokusryhmähaastattelulla* (78 osallistujaa): perinteiset kulttuurivähemmistöt (saamelaiset, romanit), uudet kieli- ja kulttuurivähemmistöt (arabian-, somalin- ja vietnaminkieliset), sateenkaariväestö, päihdekuntoutujat, muistisairaat, entiset omaishoitajat sekä harvaan asutuilla alueilla ja tavallisessa kerrostalossa asuvat

Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat:

- Mitkä tekijät vaikuttavat ikääntyneiden turvallisuuteen?
- Minkälaisia erilaisia ryhmiä iäkkäät muodostavat turvallisuuden suhteen?
- Mitkä ovat keskeisimmät ikääntyneiden turvallisuushuolet ja miten ne ovat jakautuneet taustamuuttujien suhteen?
- Eroavatko ikääntyneet tai ikääntyneiden eri ikäryhmät muista aikuisista turvallisuuden suhteen?
- Mitkä tekijät aiheuttavat haasteita ikäihmisten elämässä turvallisen arjen ja palvelujen saannin osalta?
- Mitkä ovat ikääntyneiden voimavarat turvallisuudessa?

© AI

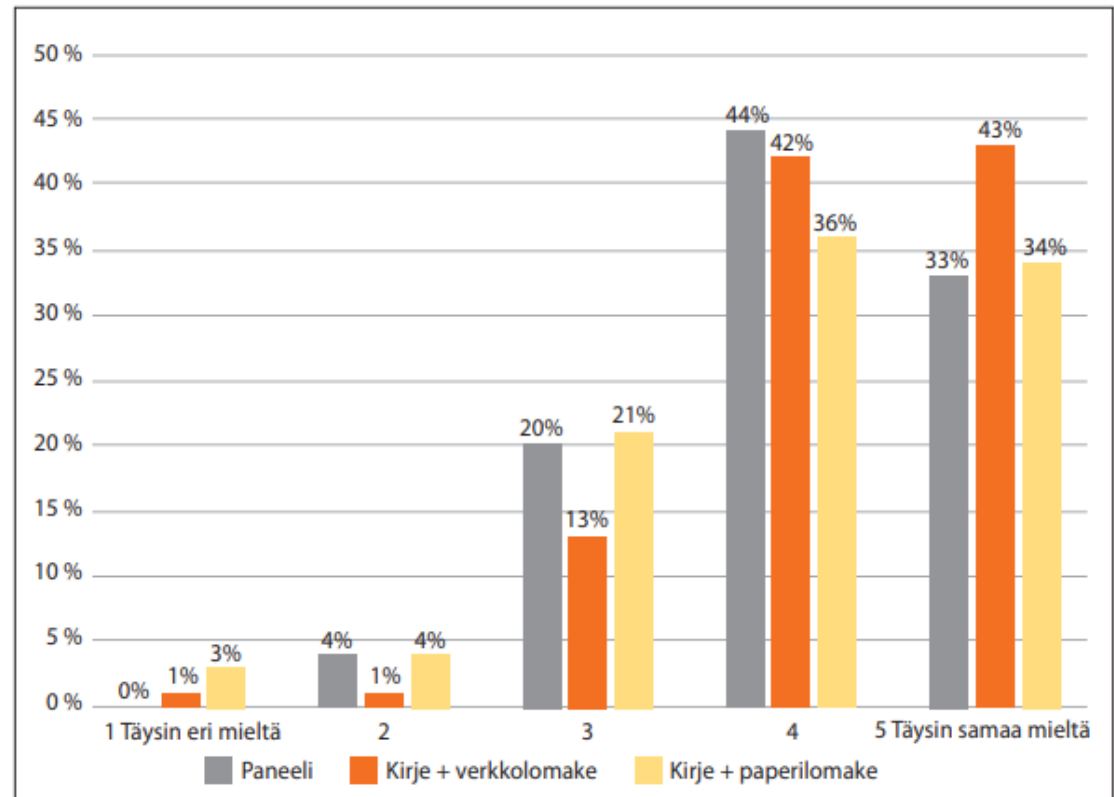
Väestötutkimuksen keskeisiä tuloksia

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Turvallisuuden kokemus on korkealla tasolla, mutta jakautuu epätasaisesti

- 70 % yli 74-vuotiaista kokee elämänsä turvalliseksi.
- 30 % ei koe oloaan turvalliseksi tai suhtautuu asiaan neutraalisti
 - Tämä tarkoittaa arviolta lähes 200 000 ikääntynyttä.
- Erot tiedonkeruumenetelmien välillä näkyvät merkittävän suurena hajontana

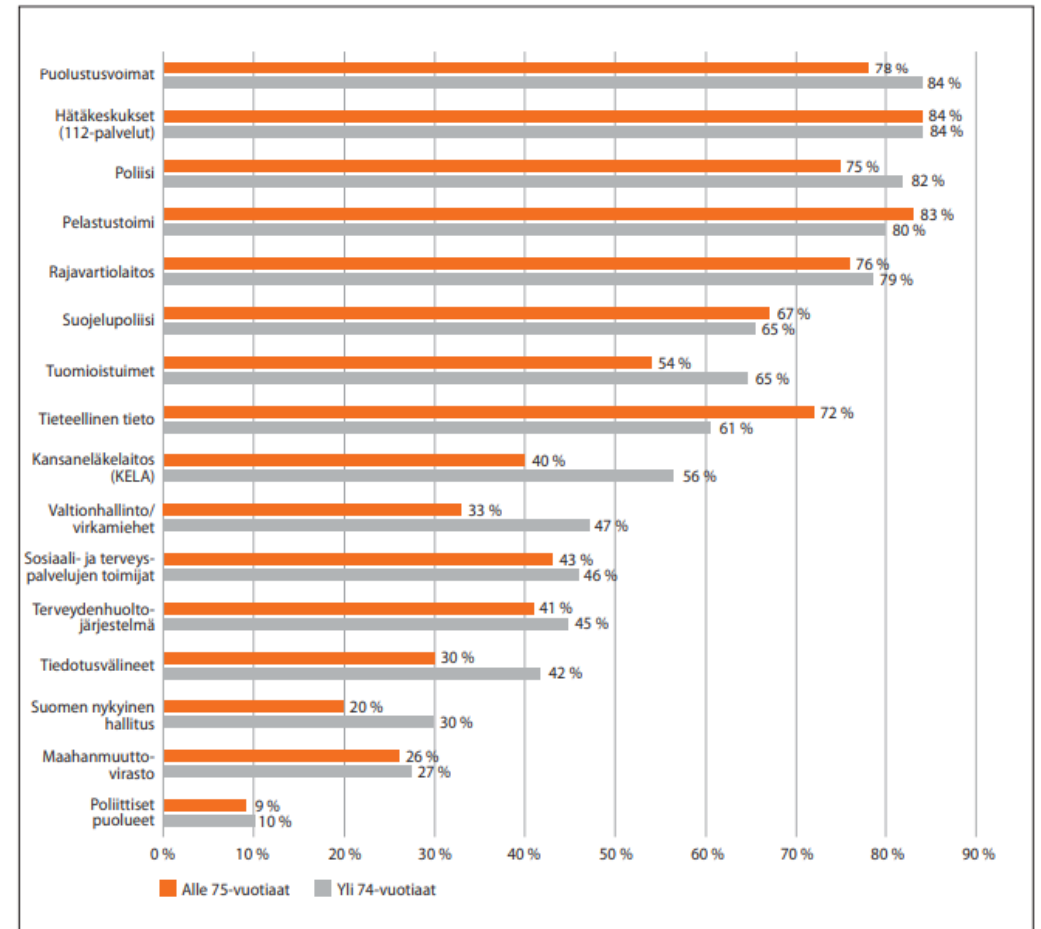
Kuva 3. Yli 74-vuotiaiden vastaajien vastausjakaumat väittämään "Koen, että elämäni on turvallista" asteikolla 1–5 tiedonkeruumenetelmän mukaan.

Luottamus on korkeaa erityisesti turvallisuusviranomaisiin

- Vanhemmat ikäluokat kokevat viranomaiset turvallisempina kuin alle 75-vuotiaat paremman luottamuksen vuoksi
- Kokonaisuudessaan viranomaisten ja yhteiskunnallisten toimijoiden vaikutus turvallisuuden tunteeseen oli ikääntyneillä muuta väestöä parempi
- Suurin ero koski Kelaa ja tiedotusvälineitä, joihin ikääntyneet suhtautuivat selvästi myönteisemmin kuin muu väestö

”Joo, kyllä mä Suomen poliisiin luotan hyvin ja yleisesti ottaen Suomen valtion hoitamiseen suomalaisten hyväksi. Semmonen fiilis mulla on ihan selkeesti.”
(Päihdekuntoutujien ryhmä)

Kuva 4. Luottamusta eri viranomaisiin ja instituutioihin mittaavien väittämien vastausten ”Luotan jonkin verran” ja ”Luotan erittäin paljon” prosenttiosuus yli 74-vuotiaiden ja nuorempien kyselyaineistoissa.

Luottamus on heikkoa erityisesti arjen kannalta kriittisissä palveluissa

- Luottamus sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoihin on vain 46 %
 - Luottamusta terveydenhuoltojärjestelmään heikensi erittäin voimakkaasti näkemys siitä, että terveyspalvelut onnistuvat toiminnassaan huonosti
- Vanhustyön ja sosiaalityön koettiin eniten heikentävän luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. 12 % vastasi sosiaalityön ja 22 % vanhustyön heikentävän turvallisuuden tunnettaan
- Epäluottamus kumpuaa risteävistä kokemuksista, kuten palvelujen riittämättömyydestä ja saatavuusongelmista. Sen lisäksi erityisesti syrjinnän kokemukset ja heikko taloudellinen tilanne heikentävät luottamusta merkittävästi.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

”Mut siinä kohtaa mun luottamus kans loppu, et miten nää leikkausjonot aiotaan hoitaa.”

(Omaishoitajien ryhmä)

Heikon luottamuksen seuraamuksista

”Se, että on se, pelätään ihan järjettömästi koronaa, koska korona vei ihmisiä, koska meil oli sitte tää, että kun on heikko usko siihen yhteiskunnan auttamiseen ja yhteiskunnan haluun olla meidänkin puolellamme, niin monethan ei ottanu koronarokotusta...” (Romanien ryhmä)

- Jyrkkä ero turvallisuusviranomaisten ja hyvinvointipalveluiden nauttiman luottamuksen välillä paljastaa merkittävän yhteiskunnallisen haavoittuvuuden.
 - Institutionaalinen luottamus on yhteiskunnan kriisinkestävyyden perusta, ja jos usko arjen peruspalveluihin (yhteiskunnan haluun olla meidän puolellamme) rapautuu, se heijastuu suoraan kykyyn/ haluun noudattaa viranomaisohjeita häiriötilanteissa.
 - Koska turvallisuus- ja hyvinvointisektorit ovat toisistaan riippuvaisia, luottamuspula yhdellä alueella voi uhata murentaa koko järjestelmän legitimizeettiä.

Yksinäisyys altistaa turvattomuudelle ja heikentää koheesiota

- Joka neljäs yli 74-vuotias kokee usein yksinäisyyttä
 - Yksinäisyyttä kokevista vain 61 % pitää elämänsä turvallisenä. Muiden joukossa luku on 77 %. (Merkittävä 16 prosenttiyksikön ero). Vastauksissa korostuvat alueelliset erot ja turvaverkkojen puute
- Yksinäisyyden luomalle haavoittuvuudelle löytyy kuitenkin itsestään selvä vastine yhteisöllisyydestä. Tulosten mukaan läheisten ja naapureiden tuki vahvistaa väestön kokemuksia turvallisuudesta
- Laajemmassa mittakaavassa voimakas keskiarvollinen ikäryhmän kokema yksinäisyyden tunne on osoitus yhteiskunnan sosiaalisen koheesion heikkenemisestä
- Se voi altistaa hyväksikäytölle ja heikentää kykyä selviytyä häiriötilanteista, sillä viralliset turvallisuusmekanismit eivät pysty korvaamaan epävirallisten sosiaalisten turvaverkkojen merkitystä. → Tämä edellyttää viranomaisilta yhteisökeskeisemmän turvallisuustyön merkityksen ja tarpeen tunnistamista

"Ku yksin asuu syrjässä, nii ei se oo niin sanottua, että sinne sattuu ketään tulemaan. Jos ei erikseen pyydetä." (Saamelaisten ryhmä)

Digitalisaatio – Merkittävin yksittäinen huolenaihe

- 82 % vastaajista kokee huolta palvelujen siirtymisestä verkkoon
 - Konkreettisina ongelmoina näyttäytyy eritoten fyysisten palvelupisteiden katoaminen ja osaamisen puute
 - Erittäin huolestuneista vain 63 % kokee elämänsä turvalliseksi. Digihuolta vailla olevista näin kokee 87 %. (Merkittävä 24 prosenttiyksikön ero)
- Huoli digitalisaatiosta on suurinta heillä, joilla on matalampi koulutus, pienemmät tulot ja heikompi osallisuuden kokemus.
 - Palvelujen siirtyminen verkkoon voi heikentää heidän osallisuuttaan entisestään
- Palveluiden saatavuuteen liittyvät konkreettiset ongelmat vaikuttavat lisääntyneen. Tällaisia ovat esimerkiksi lääkäriaikojen saamisen vaikeus, pitkät asiointimatkat ja tutun palveluhenkilön puuttuminen

"Siel on pankit hävinny, siel on hävinny kaikki palvelut ja sitte ne ei osaa käyttää tietokonetta, nii sitä on ihan todella pulassa." (Omaishoitajien ryhmä)

Kun koti muuttuu turvallisuustyön keskiöksi

- Ikääntyneistä omissa kodeissaan asuu valtaosa, yhdeksän kymmenestä ja yksin asuminen on yleistä vanhimmissa ikäluokissa
- Suurin osa ikääntyneistä kokee kotinsa turvalliseksi
 - Vastaajista suurin osa (82 %) oli ainakin jokseenkin samaa mieltä väittämän ”*Koen oman kotini/asumismuotoni turvalliseksi*” kanssa. Vain pieni osa (6 %) ei kokenut asumismuotoaan turvalliseksi
- Turvallisuuden tunteeseen ei vaikuta niinkään kodin tekniset apuvälineet, vaan asukkaan oma kokemus pärjäämisestä: usko omiin ensiaputaitoihin sekä kykyyn selviytyä kriiseistä ja hoitaa asioita itsenäisesti
- Maaseudulla koti tuntui turvalliselta harvemmin (76 % vastaajista) kuin kaupunkialueilla (84 % vastaajista).

"Nii, ku aattelee, nii justiin se, että jos miten se saa sen, se kaatuu tai muuten, eikä pysty hälyttämään ketään, nii se on se." (Omaishoitajien ryhmä)

Vieraskielisten ikääntyneiden risteävät haasteet

- Vieraskielisten yli 74-vuotiaiden määrä kasvaa voimakkaasti.
 - Vuosittainen kasvu on nyt sama kuin heidän kokonaismääränsä vuonna 2000.
- Väestökyselyn perusteella vieraskielisten ikääntyneiden keskuudessa on nähtävissä erityistä turvallisuushaasteiden kasautumista
 - Kielimuuri vaikeuttaa viranomaisasiointia ja luotettavan tiedon saantia.
 - Tietoa haetaan usein omakielisistä verkkolähteistä tai sosiaalisesta mediasta
 - Digitalisaatio aiheuttaa erityisen paljon haasteita ilman kielitaitoa ja kulttuurista ymmärrystä
- Suomeen voi olla syntymässä palvelujärjestelmän ulkopuolelle jäävä ja informaatiovaikuttamiselle altis väestöryhmä.

Haasteista voimavaroihin

- Ikääntyneet kokivat huolistaan huolimatta elämänsä melko turvalliseksi, koska monet asiat ovat nyt paremmin kuin aiemmin tai täällä Suomessa verrattuna heidän kotimaihinsa.
- Iän myötä kertyy elämäntaitoa, osaamista ja psyykkisiä voimavaroja, jotka auttavat erilaisissa haasteissa
- Ikääntyneet ovat aktiivisia turvallisuuden tuottajia omassa arjessaan
 - 80 % varmistaa palovaroittimen toiminnan
 - 75 % omaa alkusammutustaidot
 - 64 % ylläpitää kotivaraa
- Joka neljäs vastaaja kertoi olevansa kiinnostunut pyydettyä osallistumaan onnettomuuksiin ja kriiseihin liittyvään vapaaehtoistoimintaan
 - Tästä joukosta vain 16 % kertoo tällä hetkellä jo osallistuvansa turvallisuuteen liittyvään vapaaehtoistoimintaan, joten käyttämättömiä mahdollisuuksia toimijuuden aktivoimiseen on olemassa

[M]itä enemmän sitä kokemusta tulee, niin sitten ei ehkä nii helposti hermostukkaa.
(Kerrostaloasukkaiden ryhmä)

Pohdittavaksi

- Globaalien haasteiden heikentäessä yleistä luottamusta ja turvallisuuden tunnetta, välittömän arkiympäristön – kuten naapuruston ja paikallisyhteisön – merkitys turvallisuuden perustana korostuu
- Halukkaiden ikääntyneiden aktiivinen osallistaminen tähän paikalliseen turvallisuuden luomiseen voi olla merkittävä tulevaisuuden voimavara
- Tämän potentiaalin hyödyntäminen edellyttää viranomaisilta kuitenkin roolin muutosta perinteisestä palveluntuottajasta kohti paikallisten verkostojen mahdollistajaa ja kumppania
 - Viranomaisten voivat luoda rakenteita ja tarjota tukea (esim. asiantuntemus, koulutus), jotta yhteisöt voivat itse vahvistaa omaa turvallisuuttaan ja huolenpitokulttuuriaan
 - Investoimalla yhteisölähtöisyyteen ja aktivoimalla ikääntyneiden osaamista ei paranneta vain yhden ryhmän asemaa, vaan vahvistetaan koko yhteiskunnan kestävyyttä ja kokonaisturvallisuutta ruohonjuuritasolta alkaen

Tervetuloa sisäministeriön ilmiöpäivään: **Sisäinen turvallisuus ikääntyvässä Suomessa** (Verkkotapahtuma)

- Keskiviikkona 19.11.2025 klo 9-12
- Teemaa käsitellään kahdesta pääasiallisesta näkökulmasta:
 - Ikääntyneiden turvallisuus ja turvallisuuden kokemukset
 - Ikääntyneiden turvallisuus käytännön työssä
- Puhujina kuullaan laajasti asiantuntijoita sisäisen turvallisuuden, tutkimuksen ja käytännön työn kentiltä, mukaan lukien tutkimusjohtaja *Jaakko Kaartinen* (Taso Research oy), vanhempi tutkija *Erja Rappe* ja tutkija *Jere Rajaniemi* (Ikäinstituutti), Vanhusasiavaltuutettu *Päivi Topo*, pelastuspäälliköt *Tytti Oksanen* (Pirkanmaan hyvinvointialue) ja *Jani Kanerva* (Etelä-Karjalan hyvinvointialue) sekä aluejohtaja *Noora Nieminen* (Rikosuhripäivystys).
- <https://intermin.fi/ajankohtaista/seminaarit/ilmiopaivat>

Kiitos!

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi

Ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön arviointi kunnissa ja hyvinvointialueilla

vanhempi tutkija Maarit Piirtola, UKK-instituutti

vanhempi tutkija Erja Rappe, Ikäinstituutti

hankekoordinaattori Julia Ben Khalifa, UKK-instituutti

johtava asiantuntija Saila Hänninen, Ikäinstituutti

Ikäinstituutti

UKK-instituutti

Oletko kuullut HYTE-kertoimesta?

Tiedätkö mitä se tarkoittaa?

HYTE-kerroin

- Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien valtionrahoituksen perusteeksi otetaan vuoden 2026 alusta lähtien käyttöön **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli HYTE-kerroin**.
- Se on **kannustin**, jonka mukaan kunnille ja hyvinvointialueille jaettavan valtion rahoituksen suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
- HYTE-kertoimen perusteella jaetaan 1,46 % (396 miljoonaa €) hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta

Tarkoitus

- **Kannustaa ja tukea** hyvinvointialueita toteuttamaan monipuolisia ja suunnitelmallisia toimia, jotka kohdistuisivat erityisesti
 - kansansairauksien ehkäisyyn
 - ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen
 - syrjäytymisen ehkäisyyn
 - sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen.
- **Palkitsee laadukkaasta ja vaikuttavasta** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
 - koska **hyvinvoiva väestö** on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys!

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit

- 1) Lastenneuvolan terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarve
- 2) Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarve
- 3) Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville
- 4) MPR-rokotuskattavuus
- 5) Alkoholinkäytön mini-interventio
- 6) Työttömien terveystarkastukset

Tulosindikaattorit

- 1) vammojen ja myrkytysten johdosta aiheutuvat hoitojaksot
- 2) Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla
- 3) NEET-nuoret
- 4) Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat
- 5) Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat

[Etusivu](#)[Prosessi-indikaattorit](#)[Tulosindikaattorit](#)[Info](#)

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Alue

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

HYTE-kerroin

71

Prosessi-indikaattori, keskiarvo

85

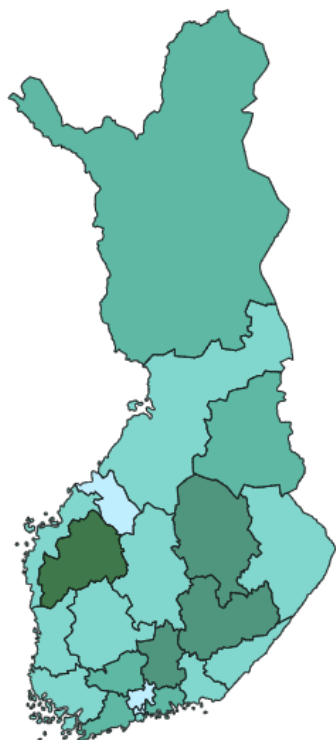
Tulosindikaattori, keskiarvo

57

Valitse indikaattori

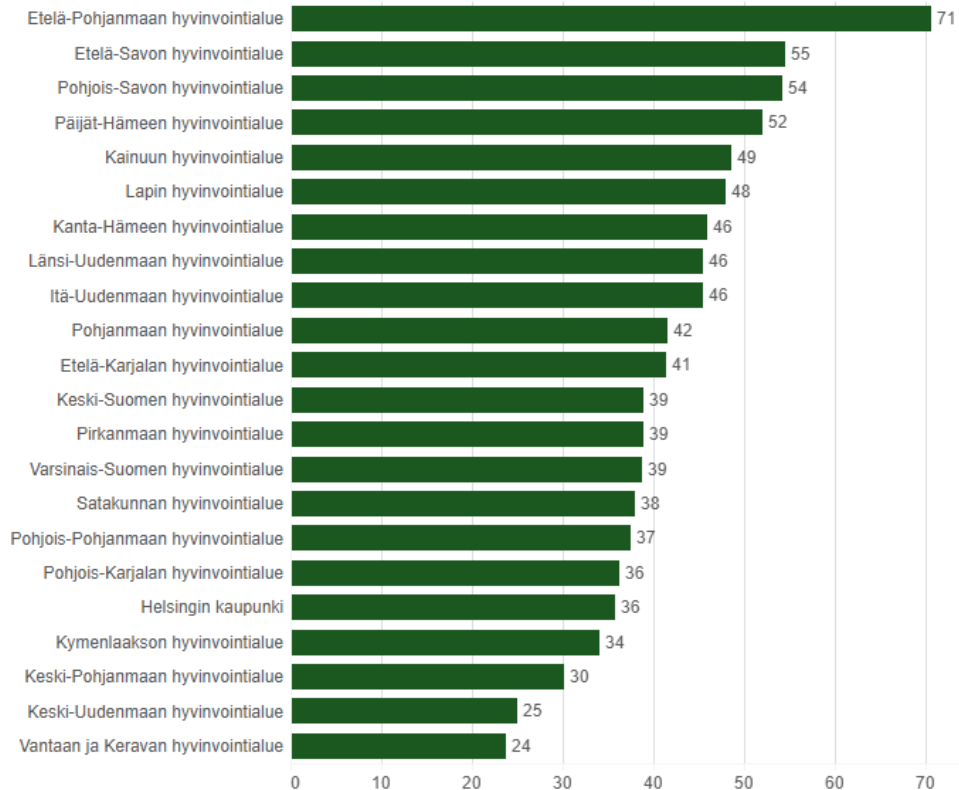
HYTE-kerroin

HYTE-kerroin

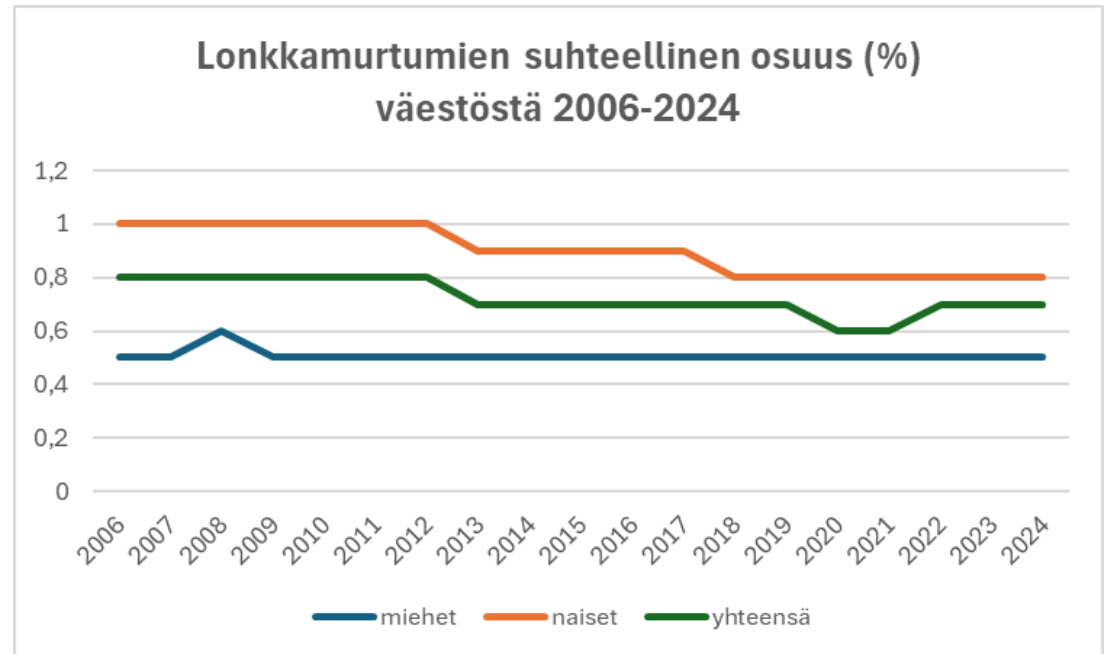
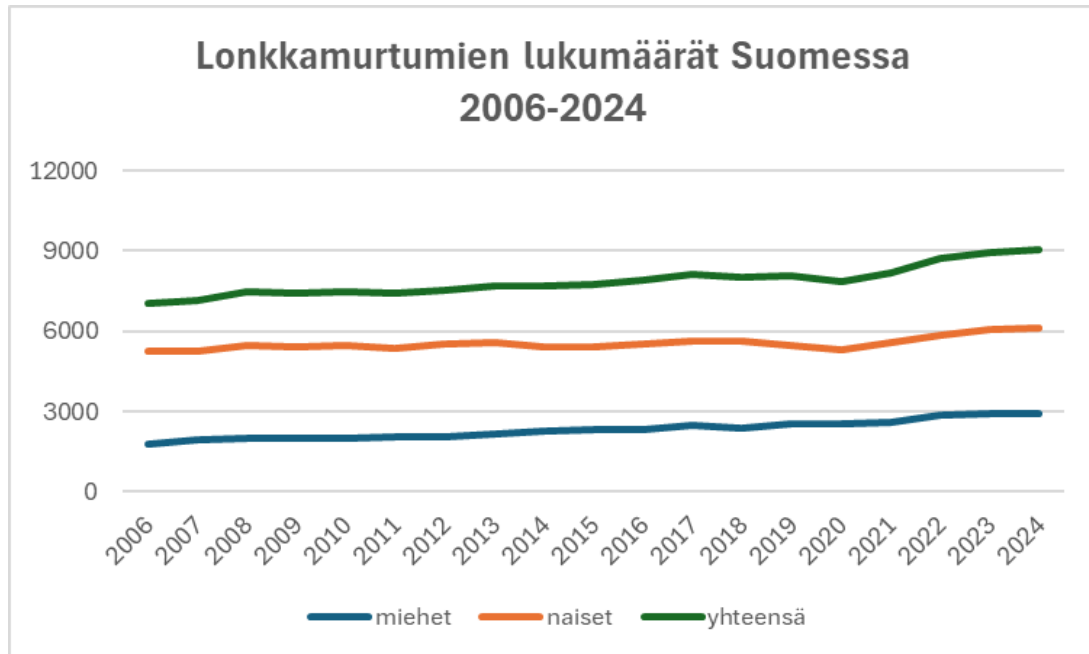
24 71

HYTE-kerroin

Tulosindikaattori 65 vuotta täyttäneillä

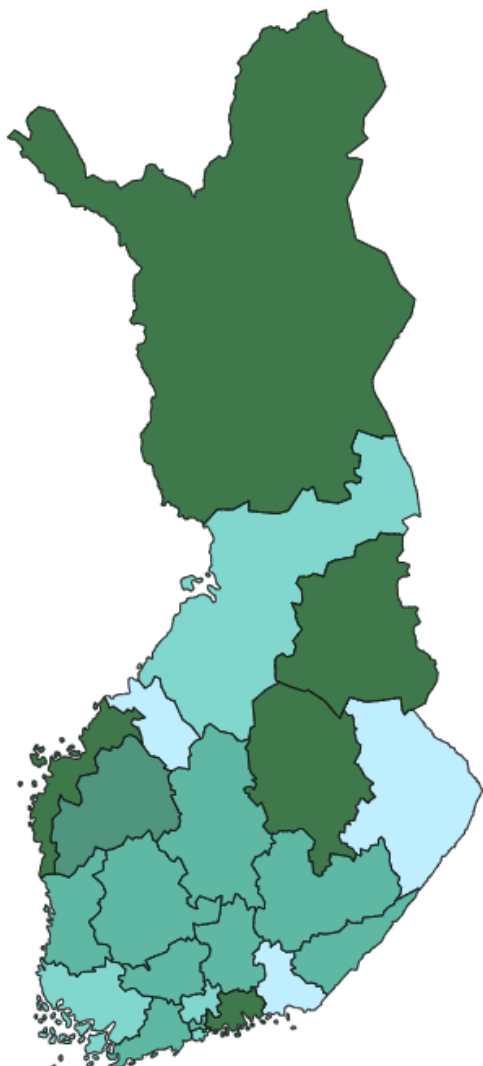
- Lonkkamurtumat
 - Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, (% vastaavan ikäisestä väestöstä)
 - Muutossuunta omalla hyvinvointialueella suhteessa muihin HVA:iin

Tulosindikaattorit alueittain

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä

0 100

Valitse tulosindikaattori

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä

	2023				2024			
	Lonkkamurtumat, lkm	Lonkkamurtumien %-os uus vast..	Muutos	Pisteet	Lonkkamurtumat, lkm	Lonkkamurtumien %-os uus vast..	Muutos	Pisteet
Kainuun hyvinvointialue	132	0,6	-0,15	100	114	0,5	-0,15	100
Pohjanmaan hyvinvointialue	343	0,8	-0,13	95	300	0,7	-0,13	95
Lapin hyvinvointialue	376	0,8	-0,12	90	336	0,7	-0,12	90
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	192	0,8	-0,11	87	174	0,7	-0,11	87
Pohjois-Savon hyvinvointialue	406	0,6	-0,1	83	371	0,5	-0,1	83
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	328	0,6	-0,06	69	310	0,6	-0,06	69
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	319	0,7	-0,04	59	314	0,7	-0,04	59
Satakunnan hyvinvointialue	473	0,8	-0,03	58	460	0,8	-0,03	58
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	644	0,7	-0,02	53	643	0,7	-0,02	53
Pirkanmaan hyvinvointialue	824	0,7	-0,01	48	828	0,7	-0,01	48
Etelä-Savon hyvinvointialue	304	0,7	0	46	306	0,7	0	46
Keski-Suomen hyvinvointialue	418	0,6	0,01	43	428	0,6	0,01	43
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	297	0,6	0,01	42	304	0,7	0,01	42
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	412	0,7	0,01	42	420	0,7	0,01	42
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	252	0,7	0,01	40	258	0,7	0,01	40
Helsingin kaupunki	872	0,7	0,02	38	902	0,7	0,02	38
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	264	0,6	0,04	30	282	0,7	0,04	30
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	742	0,6	0,04	29	784	0,7	0,04	29
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	569	0,6	0,06	21	616	0,7	0,06	21
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	315	0,7	0,08	13	346	0,7	0,08	13
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	92	0,5	0,11	4	103	0,6	0,11	4
Kymenlaakson hyvinvointialue	322	0,7	0,12	0	364	0,8	0,12	0

Kuntien HYTE-kerroin

Kuntien HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit

Kunnan toiminta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

Liikunta (5)

Kuntajohto (5)

Peruskoulut (4)

Kulttuuri (1)

Tulosindikaattorit

Kunnan väestön terveys ja hyvinvointi

Ylipaino

Koettu terveys

Koulu-
pudokkaat

Työkyvyttö-
myyseläke

Kaatumis-
hoitajaksot

Toimeen-
tulotuki

Kuntien HYTE-kerroin

Palvelujärjestelmälähtöiset indikaattorit mittaavat iäkkäiden terveydentilaa ja ennakoivat palveluiden tarvetta.

Voimavaralähtöiset, ikääntyneille tärkeät indikaattorit kertovat hyvinvointia ja terveyttä tukevista palveluista ja olosuhteista.

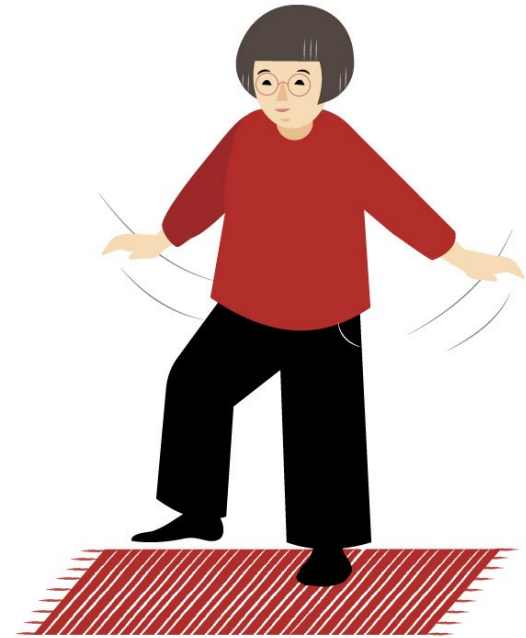

Palvelupolulla yhteiset käytännöt asiakasohjaukseen

Ikä-HYTE-hanke

- Tavoitteena liikkumista edistävä ja kaatumisia ehkäisevä palvelupolku, jotta alueen ammattilaiset ja senioriasiakkaat **löytävät liikkumisen palvelut helpommin.**
- Kohderyhmät
 - Ammattilaiset (sote, hyte, liikuntapalvelut)
 - Ikääntyneet asiakkaat, joiden fyysistä toimintakykyä tulee ylläpitää tai parantaa.

Liikkumisen palvelupolulla selkeyttä käytänteisiin

Ikä-HYTE-hanke

Ikä-HYTE

- Palvelupolku kytkeytyy liikunta-, sosiaali- ja terveyspalveluihin.
 - liikuntapalvelut (julkinen, yksityinen, järjestöt ja seurat)
 - liikuntaneuvonta
 - elintapaohjaus
 - lähitorien palveluohjaus
 - terveysasemat
 - fysioterapian kuntoutusryhmät
- Palvelupolun avulla pyritään kuvaamaan ammattilaisen eri mahdollisuuksia ohjata asiakasta tämän tarpeiden mukaiseen palveluun.

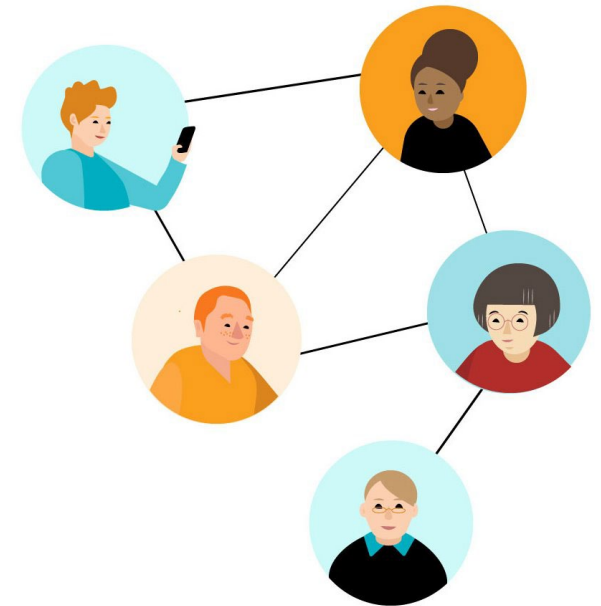

Yhteiskehittämällä toimivampia rakenteita

Ikä-HYTE-hanke

- Kannusta alueesi toimijoita osallistamaan vanhusneuvosto mukaan kehittämistyöhön.
- Teillä on tärkeä rooli:
 - tuoda esiin ikääntyneiden kokemuksia ja tarpeita,
 - varmistaa, että palvelupolku on selkeä ja saavutettava, sekä
 - kannustaa kuntaa ja hyvinvointialuetta kehittämään hyte-työtä vaikuttavasti.
- Yhteiskehittämiseen osallistui:
 - UKK-instituutti, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan hyvinvointialue, kunnan ja hyvinvointialueen vanhusneuvostot ja muut alueelliset toimijat, jotka edistävät ikääntyneiden hyvinvointia ja liikkumista.

Liikkuminen tavaksi

Liikkuminen tavaksi

Seniorin liikkumisen palvelupolku tuo näkyväksi liikkumaan lähtemisen vaiheita ja esittelee Tampereelta palveluita, jotka tukevat hyvinvointiasi. Säännöllinen liikkuminen vahvistaa liikkumis- ja toimintakykyä ja tuo virkeyttä – iästä riippumatta.

Teksti: Julia Ben Khalifa / UKK-instituutti

Kaipaako lisää liikettä arkeen?

Pohdi, mitä ajattelet liikkumisesta ja miten jo liikut. Monipuolinen liikkuminen virkistää, parantaa unta ja tukee muistia.

Tarvitsetko tukea liikkumisen lisäämiseen?

Voit tutustua liikuntatarjontaan omatoimisesti esitteiden, liikuntapalvelujen verkkosivujen ja hyvinvointialueen palvelutarjottimen kautta. Ammatillaiset lähtoreilla, terveysasemilla ja liikuntapalveluissa auttavat sinua löytämään sopivia vaihtoehtoja ja ilmoittautumaan mukaan. Oetaan ensimmäinen askel yhdessä.

Mikä auttaisi sinua kokeilemaan?

On monia tapoja liikkua – yksin, ryhmässä tai ohjatusti. Tampereen liikuntaneuvonta on apunasi, jos kaipaat tukea kokeilusi toteuttamiseen. Löydetään sinun tapasi liikkua.

Liikkuminen tavaksi omassa arjessa.

Jo pienetkin pätkät kerrallaan riittävät ja voit liikkua juuri siten, mikä tuntuu omalle voimille sopivalta. Tärkeintä on löytää itselle sopivia ja mielekkäitä tapoja liikkua.

Seniorin liikkumisen polku on laadittu osana UKK-instituutin Ikä-HYTE-hanketta, joka saa STM:n terveyden edistämisen määrärahaa.

Kuvitukset: UKK-instituutti, Pama Alavilo

Lisää tietoa liikkumisen polusta
liikuntapalvelujen verkkosivuilta

tampere.fi/liikkuminentavaksi

Ikäihmiset liikkeelle – hyvinvointia ja toimintakykyä liikunnasta

Teksti: Erja Brusila

Tampereen kaupungin "Ikäihmiset liikkeelle" -hanke edistää ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä kehittämällä monipuolisia liikuntapalveluita yhteistyössä urheiluseurojen ja järjestöjen kanssa. Hankkeen tavoitteena on ehkäistä yksinäisyyttä ja tukea ikäihmisten aktiivista arkea tarjoamalla matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia eri puolilla kaupunkia. Erityishuomio kiinnitetään alueisiin, joissa liikuntapalvelutarjonta on ollut vähäistä sekä lisätään tietoisuutta lähiliikuntamahdollisuuksista. Syksyllä 2025 järjestetään maksuton ohjaajakoulutus, jossa vahvistetaan osaamista ikäihmisten liikunnan ohjaamisessa. Hanke on jo saanut mukaan useita innokkaita urheiluseuroja, ja verkostoon ovat edelleen tervetulleita kaikki tamperelaiset seurat ja toimijat, jotka ovat kiinnostuneita ikäihmisten liikunnan järjestämisestä.

joamalla matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia eri puolilla kaupunkia. Erityishuomio kiinnitetään alueisiin, joissa liikuntapalvelutarjonta on ollut vähäistä sekä lisätään tietoisuutta lähiliikuntamahdollisuuksista. Syksyllä 2025 järjestetään maksuton ohjaajakoulutus, jossa vahvistetaan osaamista ikäihmisten liikunnan ohjaamisessa. Hanke on jo saanut mukaan useita innokkaita urheiluseuroja, ja verkostoon ovat edelleen tervetulleita kaikki tamperelaiset seurat ja toimijat, jotka ovat kiinnostuneita ikäihmisten liikunnan järjestämisestä.

joamalla matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia eri puolilla kaupunkia. Erityishuomio kiinnitetään alueisiin, joissa liikuntapalvelutarjonta on ollut vähäistä sekä lisätään tietoisuutta lähiliikuntamahdollisuuksista. Syksyllä 2025 järjestetään maksuton ohjaajakoulutus, jossa vahvistetaan osaamista ikäihmisten liikunnan ohjaamisessa. Hanke on jo saanut mukaan useita innokkaita urheiluseuroja, ja verkostoon ovat edelleen tervetulleita kaikki tamperelaiset seurat ja toimijat, jotka ovat kiinnostuneita ikäihmisten liikunnan järjestämisestä.

Seniorin liikkumisen polku – tukea ja virkeyttä arkeen

Kaipaako lisää liikettä arkeen?

- Millä tavoin liikut arjessasi tällä hetkellä? Mitä ajattelet liikkumisesta? Liikkuminen tuo vireyttä arkeen ja piristää. Muistisi toimii ja nuket paremmin.
- Oletko huomannut liikkumiskyvysäsi muutoksia? Oletko kaatunut viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana? Huolettaako kaatuminen? Liikkumalla säännöllisesti tuet liikkumis- ja toimintakykyäsi.

Hyvinvointialueen palveluista tukea tarvittaessa

Tarvitsetko tukea liikkumisen lisäämiseen?

- Tutustu liikuntatarjontaan omatoimisesti
- Löydä tietoa
- esitteet
- liikuntapalvelujen verkkosivut
- hyvinvointialueen palvelutarjotin.

Ammatillaiset sinun apunasi

Saat tukea liikkumisen lisäämiseen lähtö- ja terveysaseman ammatillisilta tai oman kuntoutusryhmäsi fysioterapeutilta.

Omatoimisen liikkumisen mahdollisuudet

Liikuntaryhmien tarjonta ja ilmoittautuminen

Ajanvaraus liikuntaneuvontaan

Mikä auttaisi sinua toteuttamaan kokeilusi?

Löydetään yhdessä sinun tapasi liikkua.

- Liikuntaneuvonta kaupungin liikuntapalveluissa
- yksiliikuntaneuvonta
- ryhmäliikuntaneuvonta

- Omatoiminen liikkuminen
- maksuton liikuntapaikka
- maksullinen liikuntapaikka

- Ryhmäliikunta kaupungin liikuntapalveluissa
- Voit valita sopivimman ryhmän kuntosi, terveydentilasi ja liikuntatottumustesi mukaan.

Yhdistysten, järjestöjen ja seurojen liikuntapalvelut

Yksityiset liikuntapalvelut

Liikkuminen tavaksi omassa arjessa

- Lähe liikkeelle oman vointisi mukaan ja lisää liikettä pikkuhiljaa. Pienetkin pätkät kerrallaan riittävät.
- Oikea apuväline tuo turvallisuutta.
- Liiku monipuolisesti. Pidä kiinni niistä liikkumisen tavoista, jotka tuntuvat omilta.

Apuvälineyksikkö, Tampere

Kuntoutuspalvelujen keskitetty ajanvaraus, Tampere

Hoidon tarpeen arviointi tai digiklinikka

Hanke saa rahoituksensa STM:n terveyden edistämisen määrärahasta, 2025.

Kohtaavatko palvelut ja asiakkaat?

Toimintakyky

Hyvä

Aktiivinen, itsenäinen,
mahdollisuus monenlaiseen
liikuntaan.

Palveluun ohjautuminen

Hakeutuu palveluihin itsenäisesti
Laajat liikuntamahdollisuudet?

Palvelun järjestäjät

Liikuntapalvelut,
kansalaisopistot,
yksityinen sektori,
järjestöt

Huomioita

Hieman heikentynyt

Ulkona liikkuminen vähentynyt,
kävely hidastunut, lieviä
liikkumiskyvyn ongelmia,
kaatumisvaara, kohonnut
apuvälinetarve?

Kaipaa palveluohjausta
Liikuntamahdollisuuksia rajatummin?

Liikuntapalvelut,
soveltava liikunta,
kuntoutus

Onko sopivaa
toimintaa tarjolla?
Miten ryhmiin
ohjautuminen
tapahtuu?
Tukipalvelut
(esim. kuljetus)?

Heikko

Liikkumiskyky alentunut,
liikkuminen rajoittuu kotioloihin ja
pakollisiin asiointeihin, monisairas,
tasapainovaikeuksia

**Tarvitsee valmiiksi järjestetyt, tuetut
palvelut**
Suppeat liikuntamahdollisuudet?

Kotikuntoutus,
hoiva- ja
sairaalapalvelut

Liikkumalla kotona pärjäämistä ja kustannussäästöjä

Liikunta vähentää toimintakyvyn riskejä

Kaatumismurtuma
- **50%**

Arkitoimintovaikeudet
- **61 %**

Gerasteniariiski
- **63 %**

Liikkumattomuus lisää hoivakotiriskiä **19 %**

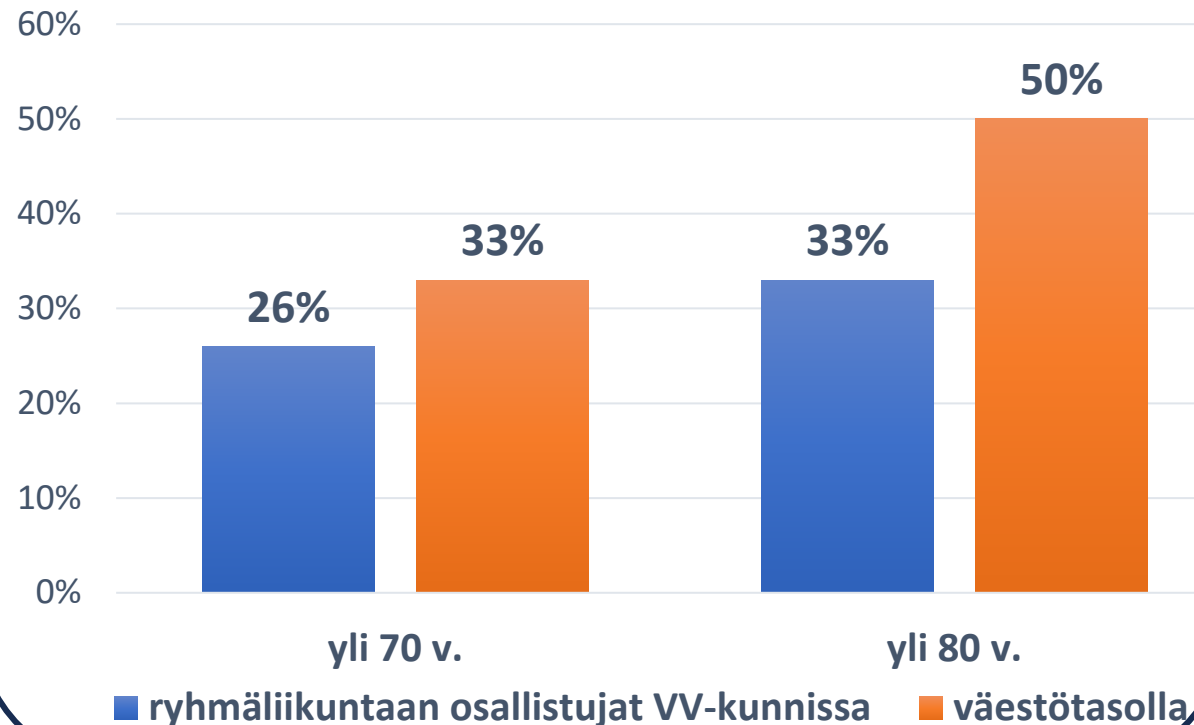
Vuosittaiset kustannukset

Palveluasuminen ja laitoshoido (75+)
2,9 mrd €

Kotihoito (+omaishoitotuki, 75+)
1,4 mrd €

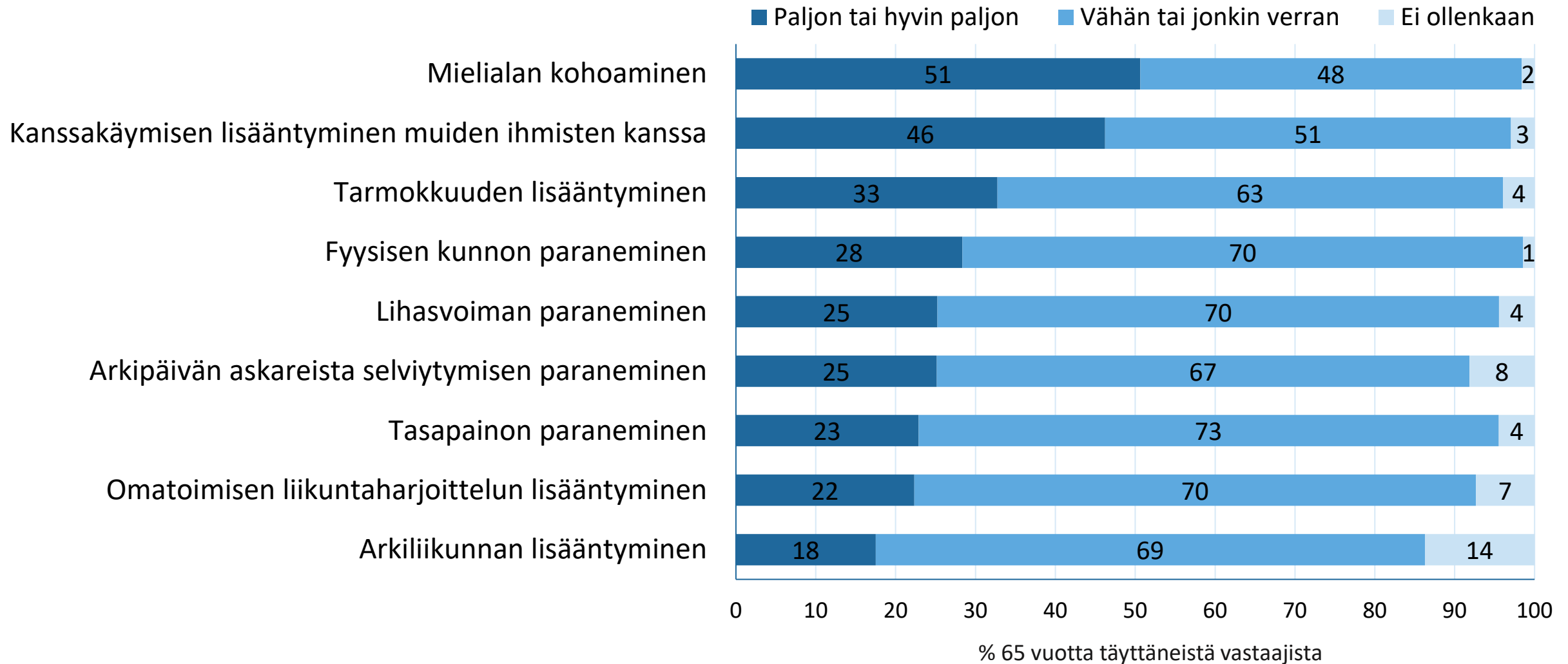
Lonkkamurtumat (65+)
≈263 milj €

Kaatumiset viimeisen vuoden aikana (%)

Lähde: VV-ohjelman osallistujakyselyt 2015, 2019, 2023, n=3360
UKK-instituutti Salari ym. 2022

Liikuntaryhmään osallistumisen koetut hyödyt

(n=1645 - 1685)

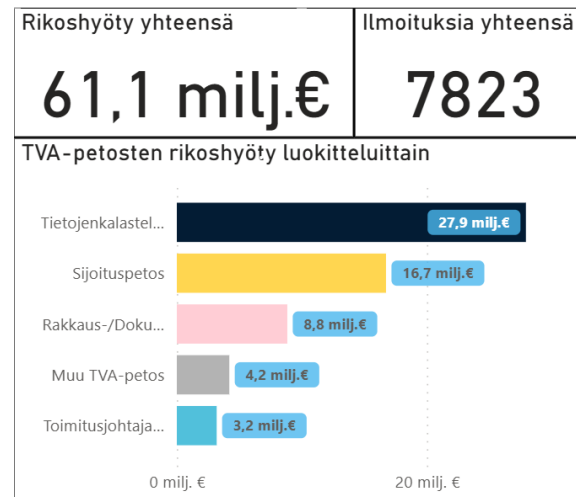
Tietoverkkoavusteiset petokset ikääntyneiden näkökulmasta

22.10.2025

Keskusrikospoliisi
Tiedusteluosasto
Rikosylikonstaapeli Marko Erämaa

Tietoverkkoavusteiset petokset (TVA-petokset)

- Eniten kasvava rikosala Euroopassa (Europol SOCTA 2025)
- Suomalaisilta yritettiin huijata vuonna 2024 yli 107 m euroa. Pankit pysäyttivät tästä n. 44 m euroa (Finanssiala ry)
 - Tietojenkalastelupetokset
 - Sijoituspetokset
 - Rakkaus- ja dokumenttipetokset
 - Toimitusjohtaja- sekä Business Email Compromise –petokset
- Suomessa on kykyä estää TVA-petoksia
 - Mm. kymmeniä miljoonia estettyjä petospuheluita ja viestejä vuosittain
 - Verkostoyhteistyötä on tehty aktiivisesti jo vuosia
- Suomessa on kykyä tutkia TVA-petoksia
 - Tekijät kotimaisia ja ulkomaisia, toimivat kotimaasta ja ulkomailta
 - KRP:llä sekä poliisilaitoksilla yleisjohdettavana useita merkittäviä kokonaisuuksia
 - Tutkinta on erittäin työlästä, vaatii laaja-alaista osaamista
 - Kiinnijäämisen riski on kasvanut huomattavasti

Kuva 1. Poliisille kirjatut rikosilmoitukset keskeisistä TVA-petoksista 1.1.-30.9.2025 (Lähde: Valtakunnallinen TVA-yksikkö). Rikosvahinko kirjaushetken perusteella.

Tietojenkalasteluista pahin on Turvatilipetos

- Yksinkertainen ja tehokas
- Suomalainen puhelinnumero ja hyvä tarina
- Eri malleja – SMS + puhelu ja puhelun aikana toinen SMS
- Muuntautuu helposti - vaikea torjua. Rikoshyöty yli 15 miljoonaa euroa viime vuonna

Terveystalo

maanantai 21. lokakuuta

Hei! Sinulla on
maksamaton lasku
sivullamme:<https://terveystalovirasto.com> käy
maksamassa se
välittömästi ennen
sen siirtymistä
perintätoimistolle!

8.29

OP TURVA RY

maanantai 21. lokakuuta

OP asiakaspalvelija
Samuel Mäkinen tulee
asioimaan kanssanne
pian, Vastatthän
puheluun.

9.08

Sijoituspetokset

- Mainokset, FB, Instagram, WA, Tinder jne...
- Virtuaalivaluutta - Etähallintaohjelmat
- Pitkä tekoaika – Varat ”löytyy” vuosien päästä
- Rikosvahinko noin 30 miljoonaa euroa vuodessa

Mitä kaikkien tulisi ymmärtää

- Käytä tunnuksiasi pankin sovelluksella. Vältä linkkejä - Soitatko? Lue ja ymmärrä mitä varmistat tunnuksillasi
- Ota mobiilivarmenteen häirinnänestokoodi käyttöön
- Pankki / poliisi ei soita ja pyydä tunnuksiasi, lataamaan eri ohjelmia tai pyydä siirtämään varojasi turvatilille
- Varoja siirtäessäsi – Tee se ilman painostusta tai kiirettä
- Jos joudut petoksen uhriksi, ole heti yhteydessä omaan pankkiisi ja kerro tapahtuneesta. Tee tämän jälkeen asiasta rikosilmoitus poliisille

Kiitos

Paremman vanhuuden puolesta.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry on valtakunnallinen vanhusalan kehittäjä- ja asiantuntijajärjestö. Tuomme kuuluviin järjestölähtöisen vanhustyön ja vanhojen ihmisten äänen sekä luomme ja ylläpidämme alan verkostoja. Tuemme toiminnassamme ikääntyneiden moninaisuutta, osallisuutta ja teknologiavalmiuksia sekä kannustamme sukupolvien väliseen yhteistyöhön.

Huoli-ilmoitukset turvallisuuden takaajana

Päivi Tiittula erityisasiantuntija,
Etsivän vanhustyön verkostokeskus/
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Huoli-ilmoitus= Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista
(vanhuspalvelulaki) 980/2012

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>

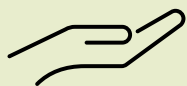
Huoli-ilmoitus- vaikuttava tapa toimia

Ilmoituksen voit tehdä, kun herää huoli ikäihmisen pärjäämisestä tai turvallisuudesta

Ilmoittaja voi olla naapuri, omainen, vapaaehtoinen tai ammattilainen

Huoli-ilmoitus voi olla ratkaiseva askel avun saamiseksi

Välittämisen ja huoli-ilmoituksen eettinen perusta

Huoli-ilmoitus edellyttää välittämistä -välittäminen edellyttää myötätuntoa – kykyä havaita avuntarve ja ymmärtää toisen tilannetta sekä halua toimia toisen hyväksi ja konkreettista tekemistä

Huoli-ilmoitus on konkreettinen väline, jolla jokainen voi ohjata avun tarpeen palvelun järjestäjän tietoisuuteen - olla mukana rakentamassa turvallisempaa ja inhimillisempää yhteiskuntaa.

Välittämisen tueksi tarvitaan rakenteita, toimintatapoja ja monitoimijaista yhteistyötä.

Miksi huoli-ilmoitus on ajankohtainen juuri nyt?

Yhä useampi ikäihminen elää yksin ja jää sosiaalisen tuen palvelujen ulkopuolelle.

Huoli-ilmoitus tuo esiin ne ihmiset, jotka eivät itse osaa tai jaksaa hakea apua.

lökkään kotona pärjäämättömyys uhkaa eloa ja kuormittaa akuuttia päivystys- ja pelastustoimea

- Vaaratilanteiden , onnettomuuksien ja henkilövahinkojen lisääntyminen<- Kotona asuvilla ikääntyneillä henkilöillä on kohonnut asuntopalon, palokuoleman ja vammautumisen riski
- Ensihoidon kiireettömät tehtävät (D-tehtävät) <- Ensihoidon kasvu 2–3 prosenttia vuodessa. Kasvu tulee erityisesti kiireettömistä tehtävistä 1/3, joista 1/5 kiireettömistä potilaista on kroonisia sairauksia, oireita ja kipuja, mutta suuri osa potilaista käyttää paljon terveydenhuollon palveluita. Oireet voivat liittyä myös sosiaalisiin ongelmiin, alkoholin väärinkäyttöön, epävarmuuteen omahoidosta sekä elämänhallintaan (1).
- <https://www.laakarilehti.fi/mielipide/ensihoidon-kiireettomia-tehtavia-voivahentaa/?public=e18d058e06cee96d3a29abf75ea9865b>

Esteet oikea-aikaiselle avulle

- avuntarvitsija jää kodin piiriin - omaa avuntarvetta ”piilotellaan”
- avuntarpeelle sokeutuminen
- tiedon puute palveluista ja tukimuodoista
- ageismi ”vanhuuden naamio”, tuen tarve lasketaan kuuluvaksi normaaliin ikääntymiseen
- sisukkuuden ja itsepärjäämisen eetos -> ”heikkouden” häpeä
- sosiaalisen tuen puute
- individualistinen kulttuuri, korkea kynnys puuttua toisten asioihin
- keinottomuus puuttua –tieto huoli-ilmoituksesta vähäistä
- luottamus palvelujärjestelmää kohtaan on heikko
- Itsemääräämisoikeus - kieltäytyminen
- tiukat kriteerit palveluihin pääsulle ja ennalta ehkäisevien palvelujen kehittymättömyys – ei apua ole mitä tarjota

Huoli-ilmoitus

- Avuntarpeen esille tuominen= KRITEERIT ILMOITUKSELLE
- Huoli-ilmoitus käytännön tunteminen= TIETOISUUS
- Asennoituminen huoli-ilmoituksen tekemiseen= VÄLITTÄMINEN
- Huoli-ilmoituksen ”kohteeksi” joutuminen = HUOLENPITO
- Huoli-ilmoituksen teko =KANAVA /VÄLINE <- OSAAMINEN
- Avun saaminen= PAVELUTARPEEN ARVIOINTI, INTERVENTIO?

Huolen herääminen

Huoli iäkkään hyvinvoinnista
Pärjäämisestä tai turvallisuudesta

Keskustele iäkkään kanssa tilanteesta

Jos tilannetta voi parantaa muilla tavoin, ilmoitusta ei välttämättä tarvitse tehdä

Ilmoituksen tekeminen

Yhdessä yhteydenotto

Ilmoitus puhelimitse, sähköpostilla verkossa HVA:n, lomakkeella

Ilmoita huolen syyt, iäkkään suostumus ja mahdollisimman tarkat yhteystiedot (Ilmoittajan yhteystiedot)

Ilmoituksen käsittely

Käsittely tapahtuu arkipäivinä

Ilmoituksen sisältö ja nimellä tehty ilmoittaja tulevat iäkkään tietoon

Nimelliseltä ilmoittajalta tai muilta tahoilta voidaan pyytää lisätietoa

Ilmoittaja ei saa tietoa tilanteesta eikä käsittelystä

Huoleen vastaaminen

Palvelutarpeen arviointi
Sosiaalitoimi selvittää ja arvioi tilanteen
- 7 vrk sisällä

Palvelutarpeeseen vastaaminen voi viedä aikaa

Neuvonta, ohjaus/
Palvelupäätös/
Palvelun päättyminen

Miten vanhusneuvostot voivat vaikuttaa?

Tiedottaminen: levittää tietoa huoli-ilmoituksesta. Tehdä huoli-ilmoituksesta tunnettu, ymmärretty ja käytetty

Yhteistyö: tehdä yhteistyötä järjestöjen, hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa huoli-ilmoituskäytännön kehittämiseksi ja juurruttamiseksi.

Vaikuttaminen: nostaa esille huoli-ilmoituksen roolia osana hyvinvointisuunnitelmia/-kertomuksia ja vanhustyön tiedolla johtamista.

Kiitos, otathan yhteyttä!

Päivi Tiittula

050 4085088

Paivi.tiittula@valli.fi

Valli.fi

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry on valtakunnallinen vanhusalan kehittäjä- ja asiantuntijajärjestö. Tuomme kuuluviin järjestölähtöisen vanhustyön ja vanhojen ihmisten äänen sekä luomme ja ylläpidämme alan verkostoja. Tuemme toiminnassamme ikääntyneiden moninaisuutta, osallisuutta ja teknologiavalmiuksia sekä kannustamme sukupolvien väliseen yhteistyöhön.

Paremmman vanhuuden puolesta.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

VÄLITTÄMISEN
PÄIVÄ
28.11.2025

VÄLITTÄVÄT VERKOSTOT
JA YHTEISÖVAIKUTTAVUUS
ETSIVÄSSÄ
VANHUSTYÖSSÄ -
SEMINAARI 12.12.2025

Sonja Iltanen ja Jukka Keronen

www.valli.fi/moni-ika

Paremmän vanhuuden puolesta.
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Sosiaalinen turvallisuus ikääntyessä

- Sosiaalseen turvallisuuteen kuuluvat osallisuus, osallistuminen ja vuorovaikutus. Ihmisen perustarve on kuulua joukkoon ja johonkin yhteisöön. ([OPH](#))
- Ikääntyminen voi lisätä turvattomuuden tunteita, jos esimerkiksi kokee yksinäisyyttä tai jää vaille tukea.
- Entä kun iäkäs ihminen kuuluu vähemmistöön?
 - Aiemmat kokemukset: esimerkiksi maahan muuttaminen kriisialueilta, sateenkaariseniorien leimaaminen lainsäädännössä rikollisiksi tai sairaiksi
 - Nykyään kohdatut ennakkoluulot ja ulossulkeminen: polarisoituva keskustelu ja asenteet, maailmanpolitiikan vaikutukset
 - Kokemukset ovat yksilöllisiä!

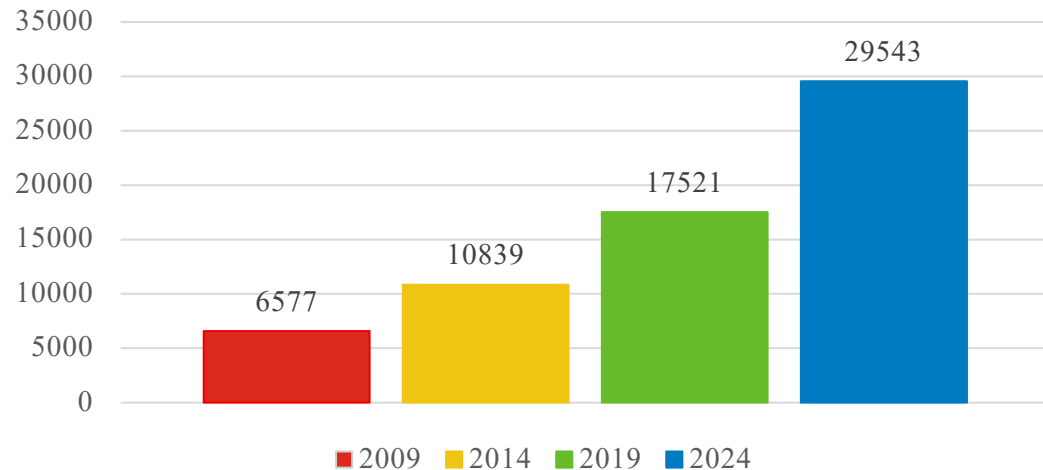

Kuva: Jutta Kivilompolo

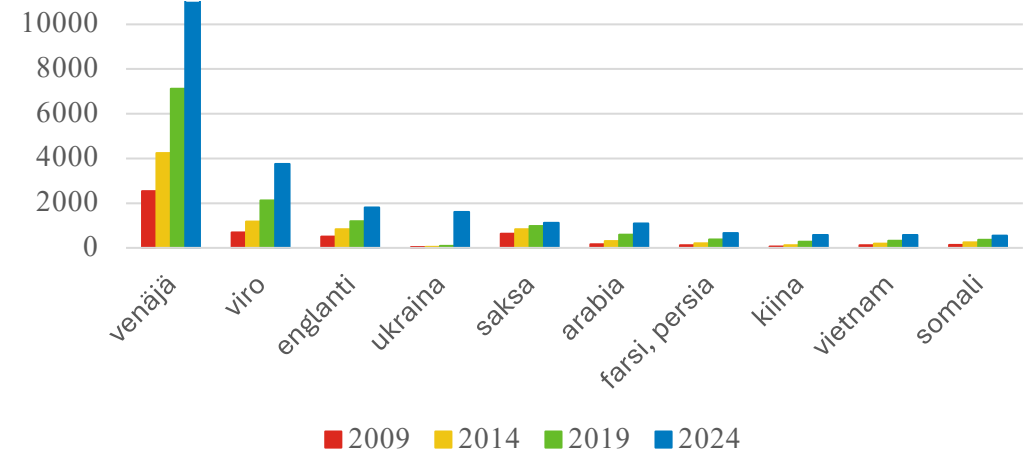
Kuinka paljon vähemmistöihin kuuluvia on?

- Kielivähemmistöihin kuuluvien iäkkäiden määrä kasvaa nopeasti. Kasvu kiihtyy uusien lukumäärältään suurempien ikäluokkien ikääntyessä.
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluu 4-10 %. Yli 65-vuotiaiden joukossa voi laskea olevan vähintään 53 000 sateenkaarisenioria (väestötiedot 2024).

Yli 65-vuotiaiden kielivähemmistöihin kuuluvien määrä

Yli 65-vuotiaiden kielivähemmistöihin kuuluvien määrä kieliryhmittäin

Mitä kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvat kertovat?

- Omassa kulttuurissa iäkkäistä halutaan huolehtia ja iäkkäitä arvostetaan, käytännössä ei aina toteudu
- Haasteita palveluiden käytössä: järjestelmä vaikea hahmottaa, kieli, pienituloisuus, digi- ja puhelinasiointi
- Ohittamisen ja syrjinnän kokemuksia palveluissa, ennakkoluuloja arjessa
- Ihminen ikääntyy yksilönä myös vähemmistössä
- Toivotaan kohtaamisen mahdollisuuksia omankielisten ja kantasuomalaisten kanssa

”Siinä on tasa-arvoa, että kaikkia kohdellaan yksilöllisesti. Ei syrjitä ulkonäön tai uskonnon perusteella.”

Kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kokemuksia Suomessa vanhenemisesta

Sonja Iltanen ja Jukka Keronen

Iltanen, Sonja ja Keronen, Jukka 2025. Kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kokemuksia Suomessa vanhenemisesta. Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLIry

Mitä sateenkaariseniorit kertovat ?

- Tärkeintä olisi saada elää rauhassa omana itsenään
- Kokemuksia identiteetin piilottamisesta, syrjinnästä, väkivallasta
- Tulevaisuus hoitokontekstissa mietityttää: asukkaiden ja henkilökunnan asenteet, varautumista henkiseen ja fyysiseenkin väkivaltaan

”Mä toivon, että meihin suhtaudutaan ihan tavallisina ihmisinä, koska me ei olla mitään muuta. Me eletään tavallista arkea.”

”Päättäjien on ymmärrettävä se, että meillä on tää oma historia takana. Historia, jossa me ei olla oltu olemassa, eikä me olla uskallettu olla olemassa. Ja nyt me ollaan. Sen takia meidän täytyy saada hyvin turvallinen vanhuus. Vähintään sellanen, mitä muutkin ikääntyneet saavat.”

Kuva: Jutta Kivilompolo

Mitä vanhusneuvostoissa voidaan tehdä?

- [Kysely vanhusneuvostoille 2024](#): Vanhusneuvostojen jäsenet pitävät moninaisuuden huomioimista tärkeänä ja haluavat lisää tietoa vähemmistöihin kuuluvien tilanteesta
- Vastaa tänäkin vuonna kyselyyn!

- Hanki lisää tietoa

[Moninaisuustesti.fi](https://moninaisuustesti.fi)

[Iäkkäiden moninaisuus -tietoiskut YouTubessa](#)

Moninaisuus kysely 2025

<https://link.webpolsurveys.com/s/moninaisuuskysely2025>

Mitä vanhusneuvostoissa voidaan tehdä?

Selvitys ikääntyneiden moninaisuudesta hyvinvointialueiden suunnitelmissa (2025)

- Ikääntyneiden moninaisuus näkyy vaihtelevasti hyvinvointialueiden suunnitelmissa.
- Selvityksessä suositellaan
 - 1) Kirjaamaan suunnitelmiin ikääntyneiden moninaisuus, yhdenvertaisuuden edistäminen ja vähemmistöjen huomioiminen
 - 2) Huomioimaan suunnitelmissa maahan muuttaneet, kansalliset vähemmistöt, seksuaalivähemmistöt ja sukupuolivähemmistöt

Pohdittavaksi kuntien ja hyvinvointialueiden vanhusneuvostoihin

- Voiko kokoonpanossa ottaa huomioon moninaisuutta enemmän?
- Voiko vähemmistöryhmiin kuuluvia kutsua kertomaan itselleen tärkeistä asioista?
- Miten vanhusneuvostot voivat tukea moninaisuuden huomioimista hyvinvointialueiden suunnitelmissa?

#IäkkäidenMoninaisuus
#VanhenevatVähemmistöt
#Moninaisuusvinkki

Kiitos, otathan yhteyttä!

Moni-ikä -hanke

Jukka Keronen, vastaava hankesuunnittelija, 050 346 5907

Sonja Iltanen, hankesuunnittelija, 050 390 4079

etunimi.sukunimi@valli.fi

www.valli.fi/moni-ika

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry on valtakunnallinen vanhusalan kehittäjä- ja asiantuntijajärjestö. Tuomme kuuluviin järjestölähtöisen vanhustyön ja vanhojen ihmisten äänen sekä luomme ja ylläpidämme alan verkostoja. Tuemme toiminnassamme ikääntyneiden moninaisuutta, osallisuutta ja teknologiavalmiuksia sekä kannustamme sukupolvien väliseen yhteistyöhön.

valli.fi

Paremmen vanhuuden puolesta.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Ajankohtaista vanhusasiavaltuutetulta

Vanhusneuvostopäivä 2025

Päivi Topo
Vanhusasiavaltuutettu

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

lääkkäiden asema digiyhteiskunnassa

- Viranomaisasiointi *ensisijaisesti* digitaaliseksi (DigiEnsin, VM)
- Kansalaisneuvonnan supistaminen (DVV), digineuvonta säilyy DVV:n asioissa
- Järjestöjen digituki uhkaa heiketä
- [Selvitys kunnissa annettavasta digituesta](#) (Kuntaliitto)
- [Kysely digituesta järjestöille](#) (Vanhusasiavaltuutettu)

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

300 000 65+ ikäistä ilman digitaitoja

- Tärkeää seurata miten digittömien palvelut toteutuvat
- Valtion viranomaisten palveluja kootaan yhteispalvelupisteisiin – missä ne ovat ja miten auki?
- Miten hyvinvointialueet ja kunnat tiedottavat digittömille? Mistä saa neuvontaa asiointiinsa?
- Miten julkinen liikenne toimii asiointi- ja palvelupisteisiin?

Yli 300 000 digitaidot liian vähäiset itsenäiseen asiointiin

- Valtion 2026 budjetissa ei rahoitusta iäkkäiden perusdigitaitojen lisäämiseen. Hallitusohjelmassa kirjauksia iäkkäiden digitaitojen edistämisestä
- Kuntaliitto arvioinut, että kunnan digipalvelujen käyttö on selvästi halvempaa kunnalle. Päättäjät: digituki kannattava investointi! Tukea järjestöille!

Viranomaisten lakisääteinen velvollisuus opastaa omien digipalvelujen käytössä, koskee myös kuntia ja hyvinvointialueita. Miten toteutuu käytännössä?

lääkkäiden kotihoito, ympärivuorokautinen hoito ja omaishoidon sopimukset ovat kaikki vähentyneet.

- lääkkäiden määrä kasvanut samaan aikaan.
- Perusoikeudet eivät toteudu kaikkien kohdalla.
- **Palvelujen saatavuuden perään kysyttävä uudelleen ja uudelleen**

Ajankohtaista hyvinvointialueilla

- Strategioihin vaikuttaminen: miten eri iäkkäiden ryhmät otettu huomioon (paljon palveluja tarvitsevat, ilman omaisia olevat, omaishoitajat, kaikkein iäkkäimmät, toimintakyvyn ongelmien kanssa elävät, kielivähemmistöt...)
- Kun palvelupisteitä vähennetään: miten iäkkäät pääsevät kotoa palveluihin & liikkuvien palvelujen toteuttaminen
- Palveluista tiedottaminen digittömille sekä neuvonnan saatavuus

Yhä suurempi joukko asuu ilman kotiin tuotavia palveluja – hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen entistäkin tärkeämpää

Asuinympäristöjen esteettömyys, palvelujen saavutettavuus. Esteettömyyskävelyt tms.

Liikennejärjestelyjen esillä pitäminen.

Korostettava sitä, että järjestöjen toimintaa tarvitaan kotien lähelle ja vapaaehtoistoimintaan kannusteita kunnissa.

Kuntoutus, toimintakyvyn edistäminen.

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Lakimuutosehdotukset vanhusneuvostojen aseman vahvistamisesta

- *Vanhusneuvostoilla on oltava tosiasiallinen mahdollisuus toimia ja vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekoon riittävän aikaisessa vaiheessa. Neuvostojen edustajilla tulee olla puhe- ja läsnäolo-oikeus ikääntyneiden ihmisten aseman ja oikeuksien kannalta keskeisissä toimielimissä, kuten lautakunnissa tai valtuuston kokouksissa.*
- Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry ja vanhusasiavaltuutettu luovutus 26.3 kuntaministeristerille. Tässä [linkki kannanottoon](#).

Tilaisuus ikävaikutusten arvioinnista päätöksenteossa

Vanhusasiavaltuutettu järjestää
torstaina 4.12.2025 klo 12-15
Helsingissä tilaisuuden, jonka aiheena
on ikävaikutusten arviointi
lainvalmistelussa ja päätöksenteossa.

Tilaisuutta voi seurata etänä.

Tilaisuuden paikka ja ohjelma
tarkentuu, seuraa
viestintäkanaviamme.

Vanhusasiavaltuutetun
vuosikertomus 2024 löytyy [tästä linkistä](#)

Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle
annetaan neljän vuoden välein. Kertomus
sisältää tilannekuvan iäkkäiden asemasta ja
oikeuksien toteutumisesta. Kertomus löytyy
[tästä linkistä.](#)

Kiitos!

vanhusasia@oikeus.fi

www.vanhusasia.fi

[Tilaa vanhusasiavaltuutetun uutiskirje](#)

Facebook & LinkedIn:
vanhusasiavaltuutettu

